

Геннадій Без'язичний

**ХАРАКТЕРНІ П'ЄСИ
У ФОРМІ ЕТЮДІВ
ДЛЯ ФОРТЕПІАНО**

**Рекомендовано Міністерством культури та мистецтв України
як педагогічний репертуар початкових спеціалізованих
мистецьких навчальних закладів**

Гарний настрій

Етюд №1

Г. Без'язичний

Allegretto

Piano

5 *mf*

9 *p*

14 *mp*

19 *f*

23 *risoluto*

Прогулянка

Етюд №2

Allegro

Piano

mp *scerzando* *simile*

p

poco a poco cresc. *simile*

f

f

f *meno f* *rit*

Стрибунець

Етюд №3

Allegro

Piano

mp

2 3 5 1 5 1

This system contains the first four measures of the piece. The right hand starts with a quarter rest, followed by eighth-note patterns with fingerings 2, 3, 5, 1, 5, 1. The left hand provides a simple accompaniment of quarter notes.

f simile

5 2 1 5 5

This system contains measures 5 through 8. The right hand features a more complex eighth-note pattern with fingerings 5, 2, 1, 5, 5. The left hand continues with quarter notes.

p *f*

9 5 4

This system contains measures 9 through 12. The right hand has a steady eighth-note flow with fingerings 5, 4. The left hand consists of quarter notes, with dynamics shifting from piano to forte.

f

13

This system contains measures 13 through 16. The right hand continues with eighth notes, and the left hand has quarter notes. The dynamic is marked forte.

17 5 1 4 2 1 2

This system contains measures 17 through 20. The right hand has eighth-note patterns with fingerings 5, 1, 4, 2, 1, 2. The left hand has quarter notes.

21

This system contains the final four measures of the piece (measures 21-24). The right hand has a consistent eighth-note pattern, and the left hand has quarter notes.

Естафета

Етюд №4

Allegro

Piano

1 1 2 4 2

5

8va

9

8va

13

16

19

8va

mf

mp

mf

mp

pp

f

f

p

p

simile

simile

cresc.

Вертун

Етюд №5

Moderato

Piano

mf *simile* *simile*

p

f

Дзига

Етюд №6

Allegro

Piano

Measures 1-4: Treble clef, 4/4 time. Dynamics: *mf* (measures 1-2), *simile* (measures 3-4). Fingerings: 2, 1, 2, 3, 4 in the right hand; 2, 3, 4 in the left hand.

Measures 5-8: Treble clef, 4/4 time. Dynamics: *p*. Fingerings: 5, 2, 1, 2 in the right hand; 2, 3, 2 in the left hand.

Measures 9-12: Treble clef, 4/4 time. Dynamics: *f*. Fingerings: 1, 2, 3, 4 in the right hand; 1, 2, 3, 4 in the left hand.

Measures 13-16: Treble clef, 4/4 time. Dynamics: *pp*. Fingerings: 1, 2, 3, 4 in the right hand; 1, 2, 3, 4 in the left hand.

Measures 17-20: Treble clef, 4/4 time. Dynamics: *mp*. Fingerings: 1, 2, 3, 4 in the right hand; 1, 2, 3, 4 in the left hand.

Measures 21-24: Bass clef, 4/4 time. Dynamics: *p*. *rit.* (measures 23-24). Fingerings: 2 in the right hand; 2 in the left hand.

Вітерець

Етюд №7

Moderato

Piano

mf *mp* *simile* *mf* *f* *sf*

Танок

Етюд №8

Piano

Presto

3 1 5 3 4 2

mp

f

f

5

8va

9

mf

sf

3 1 4

4 1

2

13

mf

p

17

2 4 1

3 1 4

21

mp

ff

f

Бабусяна казка

Етюд №9

Commodo

Piano

p tranquillo

mf

p

f

p *mp*

p calando

Чарівник

Етюд №10

Piano

Largo

mf

con ped.

5

9

p

13

17

21

rit.

Хвалько

Етюд №11

Presto

f

simile

mf

p

cresc.

f

pp

ff

f

5 2

5 4 2 4 2 5 4

9

13

16

20

8va

8va

8va

Струмок

Етюд №12

Andante *л.р.* *simile*

Piano *mp* *con ped.*

6 *mf*

11 *f*

16 *espressivo* *8va*

21 *8va* *mf*

26

Далекий мандрівник

Етюд №13

Andantino

Piano

mf
pp
mp
con ped.

mf
mp

mf
mp

mf

13 *8va*

cresc. *f*

16 *(8va)*

19

mf

22

dim.

25

Старий човен

Етюд №14

Andante

Piano

mp

f

mf

con ped.

f

cresc.

f

dim.

p

10

13

f

dim.

16

rit.

ЖИВЧИК

Етюд №15

Presto

Piano

f secco

simile

5

9

mp

8vb

13

17

21

25

29

33

37

41

Русалка

Етюд №16

Commodo

Piano

Measures 1-4 of the piano piece. The music is in 3/8 time with a key signature of one sharp (F#). The first measure is marked *legato p*. The second measure has *con ped.* written below the bass staff. The third measure has *л.р.* above the treble staff. The fourth measure has *л.р.* above the treble staff.

Measures 5-8. Measure 5 has *л.р.* above the treble staff. Measure 6 has *л.р.* above the treble staff. Measure 7 has *л.р.* above the bass staff. Measure 8 has *пр.р.* above the treble staff.

Measures 9-12. Measure 9 has *л.р.* above the treble staff. Measure 10 has *л.р.* above the treble staff. Measure 11 has *л.р.* above the treble staff. Measure 12 has *л.р.* above the treble staff.

Measures 13-16. Measure 13 has *л.р.* above the treble staff. Measure 14 has *л.р.* above the treble staff. Measure 15 has *л.р.* above the treble staff. Measure 16 has *л.р.* above the treble staff.

Measures 17-20. Measure 17 has *л.р.* above the treble staff. Measure 18 has *л.р.* above the treble staff. Measure 19 has *л.р.* above the treble staff. Measure 20 has *л.р.* above the treble staff.

Measures 21-24. Measure 21 has *л.р.* above the treble staff. Measure 22 has *л.р.* above the treble staff. Measure 23 has *л.р.* above the treble staff. Measure 24 has *л.р.* above the treble staff.

Measures 25-28. Measure 25 has *л.р.* above the treble staff. Measure 26 has *л.р.* above the treble staff. Measure 27 has *л.р.* above the treble staff. Measure 28 has *л.р.* above the treble staff.

29 *mf* л.р.

33

37 пр.р. л.р.

41 *f* 8va

45 (8va) 8va

49 8va

53

Буревісник

Етюд №17

Andante

Piano

The musical score is written for piano and consists of five systems of music. Each system has a treble and bass clef staff. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is common time (C). The tempo is marked 'Andante'. The score includes several dynamic markings: *mp* (mezzo-piano), *pp* (pianissimo), and *(pp.p.)* (pianissimo piano). There are also performance instructions: *ped* (pedal) and **ped* (sustaining pedal). The piece features a prominent sixteenth-note run in the right hand, which is marked with a slur and fingerings 5, 4, 3, 6, 6, 4, 3, 6. The left hand provides a steady accompaniment of chords and single notes. The score is divided into measures, with measure numbers 4, 7, 10, and 13 indicated at the beginning of their respective systems.

16

f

18

пр.р.
л.р. *f*

f

21

f

24

f

27

ff

ff

30

f

Весняний вечір

Етюд №18

Allegro vivace

Piano

4
2
1
p

mf

5

f *mp*

sub

27

mf

31

mp *f*

35

ff *mp*

40

44

p л.р. л.р. *mp*

48

dim. *rit.* *molto rit.* *pp*

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Етюд №1

Варіації на найпоширеніший технічний елемент в етюдах. Пунктирний ритм використовується в багатьох етюдах як один з засобів вивчення пасажів, але тут робиться акцент на інтонуванні та чіткості. Темп помірний, близький до повільного. Для збереження цілісності мелодичної лінії сила звука при виконанні шіснадцятих нот і восьмих з крапкою має бути однаковою.

Етюд №2

На перший погляд в етюді використовується мотив, побудований на звичайному трихорді. Але головна проблема - виконувати цей трихорд без бокових викривлень кисті. Виникнення проблеми цілком можливе, враховуючи те, що трихорд виконується то з 1-го, то з 5-го пальця, тобто за допомогою різних частин кисті.

Етюд №3

Стрибки та легке кистьове стакато. Амплітуда рухів кистю вверх-вниз - мінімальна.

Етюд №4

Швидке підкладання та перекладання пальців. Особливу увагу звернути на положення 1-го пальця, неправильна постава якого робить кисть низькою. Темп - чим швидше, тим краще. Кисть зібрана та висока. Грати легко та чітко.

Етюд №5

Етюд на розслаблення правої кисті. Легке кистьове стакато в комплексі з терціями (які змушують кисть згрупуватися) роблять цей етюд дуже корисним. Темп не має принципового значення, тому можливе виконання в будь-якому зручному для учня темпі (від Andante до Vivace). Головне - відповідна постава кисті, без якої виконати цей етюд дуже важко.

Етюд №6

Підготовка до виконання трелі та морденту. Принциповим є падіння руки з акцентом на кожен мотив з шіснадцятих (як правило, у виконавській практиці всі мелізми граються активно зверху). Також слід звернути увагу на "вихід" з групи шіснадцятих - стакато на восьмій ноті виконувати тільки розслабленою кистю.

Етюд №7

Основний прийом - швидкі пасажи на одному подиху. Важливі чіткі початок та кінець пасажу (з акцентом зверху) та його кінець (активне гостре стакато з клавіатури). Середину пасажу треба грати легше, тільки пальцями, без тиску на клавіатуру.

Етюд №8

В цьому етюді використовуються декілька видів техніки. Крім паралельних коротких пасажів та мартелято, він розвиває загальну орієнтацію на клавіатурі з включенням рухів корпусу. Це в свою чергу значно розслабляє основні плечові м'язи. Як показала практика, найскладніше - переходи з одного регістру клавіатури в інший. Важливо відпрацювати перехід з регістра в інший регістр одним рухом без зупинок перед взяттям звуків.

Етюд №9

Етюд на розвиток техніки 4-го й 5-го пальців. Виконується в зручному для учня темпі (безумовно, то буде не швидкий темп). Цей технічний елемент повинен знешкодити найпоширенішу "хворобу" 4-го та особливо 5-го пальців - у багатьох дітей вони постійно затиснені, коли не грають. Як наслідок - кисть постійно знаходиться в напруженому стані.

Етюд №10

Спокійні стрибки без зайвих різких рухів. Бокові переміщення руки вліво і право треба робити більше від ліктя, аніж від плеча, тобто основний рухливий елемент - передпліччя. Кисть при цьому постійно повинна триматися на прямій лінії з передпліччям.

Етюд №11

Виконання акордів на стакато в комплексі з "альбертієвими басами". Етюд вимагає від учня певних фізичних зусиль. Є небезпека надмірного перевантаження та напруги всього апарату. Треба ретельно відпрацьовувати кидки вільною рукою на акорди (падіння "в клавіатуру", а не "з клавіатури"). Шіснадцяті ноти грати легко і неголосно.

Етюд №12

Вільна кисть та мінімальна амплітуда рухів пальцями правої руки. Один з небагатьох етюдів на витримку. Тому, як і в етюдах №4 та №14, правильна постава руки має принципове значення.

Етюд №13

В етюді представлена класична фактурна схема: 1 - мелодія, 2 - бас, 3 - гармонічне наповнювання. Тому головним є узгодженість між ними, в першу чергу з точки зору динаміки, чотирьох голосів з домінуючим верхнім голосом. Суто звукові проблеми ускладнюються порівняно великим об'ємом п'єси та чисто технічним умінням виконувати однією рукою два голоси з різною силою звука, що не завжди вдається навіть учням старших класів музичних шкіл.

Етюд №14

Етюд познайомить учня з терцієвою технікою. Відповідно, темп не має принципового значення. Суто художні задуми тут достатньо розвинуті, що вимагає від учня ставлення до етюду як до повноцінної художньої п'єси.

Етюд №15

В п'єсі використовується класична схема супроводу. Перед учнем виникає дилема: або ліва рука грає вільно або звичайний шаблон супроводу стає нереально складним для виконання. Без багаторазового повторення (тренажу) з обов'язковою вільною рукою етюд буде важко дограти до кінця. Техніка стрибків: ніяких бокових рухів кистю, передпліччя рухається від ліктя, пальці та кисть знаходяться в природній позиції.

Етюд №16

Плавні переходи пасажів з руки в руку. Необхідно досягти максимальної плавності при виразному інтонуванні шіснадцятих як мелодичної лінії.

Етюд №17

Довгі пасажи на одному подиху. Пасаж постійно один і той самий, що дозволяє зосередитися виключно на техніці його виконання. В процесі вивчення бажано взагалі уникнути групування секстолями, максимально об'єднуючи в один рух всі звуки пасажу.

Етюд №18

Ритмічний етюд. Темп швидкий. При вивченні бажано якомога раніше переходити з рахунку "1-1-2-1-3-4-1" на рахунок четвертними. Акордовий супровід грати з постійним рухом вперед, не виділяючи синкопу. Головне - при достатній ритмічній складності зберегти природній, ненав'язливий, м'який характер п'єси, максимально об'єднуючи в єдину лінію кожен фразу.

Без'язичний Геннадій Геннадійович – лауреат Міжнародних та Всеукраїнських конкурсів. Закінчив Донецьку консерваторію та аспірантуру як піаніст. Активно концертує. Автор багатьох навчально-методичних збірок, відомих на Україні.

В своїх збірках він узагальнює більш ніж 10-річний педагогічний досвід роботи з дітьми та великий виконавський досвід концертуючого піаніста.

ЗМІСТ:

Гарний настрій (Етюд №1)	3
Прогулянка (Етюд №2)	4
Стрибунець (Етюд №3)	5
Естафета (Етюд №4)	6
Вертун (Етюд №5)	7
Дзига (Етюд №6)	8
Вітерець (Етюд №7)	9
Танок (Етюд №8)	10
Бабусина казка (Етюд №9)	11
Чарівник (Етюд №10)	12
Хвалько (Етюд №11)	13
Струмок (Етюд №12)	14
Далекий мандрівник (Етюд №13)	15
Старий човен (Етюд №14)	17
Живчик (Етюд №15)	18
Русалка (Етюд №16)	20
Буревісник (Етюд №17)	22
Весняний вечір (Етюд №18)	24
Методичні рекомендації	26

Нотне видання

Без'язичний Геннадій Геннадійович

ХАРАКТЕРНІ П'ЄСИ У ФОРМІ ЕТЮДІВ ДЛЯ ФОРТЕПІАНО

Педагогічний репертуар ДМШ

Рекомендовано Міністерством культури та мистецтв України як педагогічний репертуар початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів. Лист №79-14 від 06.07.05р.

Рекомендовано Міністерством культури та мистецтв України як педагогічний репертуар початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.

Лист №79-14 від 06.07.05р.

Рецензенти:

О.А. Кашевацька, викладач-методист Уманської дитячої музичної школи №1;

Т.В. Мусатова, викладач-методист Київської дитячої музичної школи №5

ім. Л.М. Ревуцького;

О.М. Рудянський, заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки композиторів України, професор Донецької музичної академії ім. С.С. Прокоф'єва.

Відповідальна за випуск: *Н.І. Смольська*

ВІД АВТОРА

Педагогічний досвід дає можливість робити висновки про небажання дітей вивчати іструктивні етюди. Це пов'язано, по-перше, з недостатньою художньою цінністю багатьох існуючих етюдів (красивий етюд – скоріше виняток, ніж правило), по-друге, твори цього жанру дуже часто перевантажені складним текстом, який дитина вивчає так само довго, як і будь-який текст музичної п'єси.

Акцент в даній збірці був зроблений на характерних фактурних елементах з урахуванням особливостей сучасного піанізму та виконавських можливостей дитини. Для адекватного та максимально швидкого розуміння учнем музичного матеріалу використовувалися традиційні мелодичні та гармонічні звороти.

Саме по собі бажання створити оригінальні етюди для дітей на перший погляд завдання майже неможливе (враховуючи велетенський здобуток минулих часів – творчість Черні, Беренса, Гнесіної, Гедіке, Шитте, Лемуана та ін.), але певна нелюбов дітей до етюдів примушує

шукати інші критерії та принципи побудови інструктивного етюда. По-перше, такий етюд повинен дитині подобатися. По-друге, якщо етюд недостатньо цікавий в музичному плані, то він обов'язково повинен бути елементарним по тексту (щоб дитина вивчила його раніше, ніж він встиг їй набриднути). Ідеальний варіант – поєднання першого і другого, при безумовній корисності того чи іншого технічного елемента етюда.

Більшість творів у збірці крім технічної направленості мають суттєві художні риси. Таким чином вони можуть виконуватися як повноцінні п'єси на академічних концертах.

Чи вдалою була реалізація викладеної вище ідеї в даній навчально-методичній збірці – судити викладачам фортепіано, які, сподіваюся, будуть активно використовувати ці художні етюди в своїй викладацькій практиці.

*Без'язичний Г.Г.,
лауреат Міжнародних
та Всеукраїнських конкурсів*